

บทที่ 5

บทวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

วิเคราะห์พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้

การศึกษาในเรื่อง “พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้และความเชื่อทางศาสนา” บริเวณพื้นที่วัดมิ่งกรมลาวาส ถนนเจริญกรุง กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาถึงบทบาทและรายละเอียดของการเซ่นไหว้และความเชื่อทางศาสนา ระบบสัญลักษณ์ในการเซ่นไหว้ และเข้าใจระบบคิดของผู้ไหว้ซึ่งการวิเคราะห์จะอาศัยข้อมูลจาก 1) บุคคลที่มีความรู้ในรายละเอียดการเซ่นไหว้ ศาสนา และความเชื่อ ได้แก่ พระและเจ้าหน้าที่บริหารวัด 2) ผู้ที่มาประกอบพิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้ที่วัดมิ่งกรมลาวาส ที่เป็นเพศชาย-หญิง อย่างละ 5 คน ที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ที่มาทำการเซ่นไหว้ที่วัดมิ่งกรมลาวาส สม่่าเสมอ อย่างน้อย 5 คนขึ้นไป และ 3) ข้อมูลจากทางด้านเอกสาร โดยการวิเคราะห์อาศัยทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่และสัญลักษณ์ทางพิธีกรรมตามแนวความคิดของ Emile Durkheim และ Victor Turner มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งพบว่า พิธีกรรมเซ่นไหว้เกิดจากคติความเชื่อซึ่งสืบทอดมายาวนาน “ความเชื่อ” คือความศรัทธา ความที่เชื่อถือ ความเลื่อมใส เป็นการยอมรับและยึดมั่นในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ลึกลับ ที่บางครั้งก็พิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์ไม่ได้ ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อนั้น ๆ ก็ยังยึดเหนี่ยวไว้

ในวิทยานิพนธ์พิธีกรรมพื่อนผีของ ศิริลักษณ์ สุภากุล (2533) อ้างถึงคำกล่าวของ ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธนะว่า เป็นธรรมดาที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรหรือสิ่งใดก็ตาม ถ้ามีวิญญูณที่ขังปกปิดเป็นเรื่องที่ลึกลับ เรื่องนั้นหรือสิ่งนั้นย่อมทำให้เกิดความสงสัย อยากรู้ อยากเห็น ยิ่งปิดบังมากเท่าใดก็ยิ่งเร้าใจให้อยากรู้ อยากเห็นมากเท่านั้น เมื่อไม่สามารถจะรู้ได้ เห็นได้ ก็ใช้วิธีนึกเอาว่าคงจะเป็นอย่างนี้ โดยอาศัยเปรียบเทียบกับสิ่งที่เห็นว่าใกล้เคียงกันตามที่เคยรู้มาก่อน หรือไม่ก็นึกเอาตามเรื่องราวที่มีกล่าวหรือบอกเล่าไว้ก่อน ถ้าเรื่องราวที่ได้รับการบอกเล่าไปตรงกับอารมณ์ที่ต้องการจะเชื่ออยู่แล้ว ก็จะเชื่อนั่น

ความเชื่อของมนุษย์ที่แรกเริ่มนั้นอาจจะเกิดจากความไม่รู้เนื่องจากไม่เห็นเหตุการณ์นั้น น่าจะเกิดจาก “ความหวาดกลัว” เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เหตุการณ์ในอนาคตที่มนุษย์ไม่สามารถคาดเดาได้นั้น มีความหวาดกลัวเป็นพื้นฐานอยู่ด้วย กล่าวคือ อาจกลัวความตาย กลัวความไม่สมหวัง กลัวความล้มเหลวในเรื่องต่างๆ ฯลฯ ดังนั้น ถ้ามนุษย์มีความเชื่ออยู่ข้างใน เรื่องใด ๆ หรือมีผู้ใดบอกกล่าวในความศรัทธาของเรื่องใด ๆ ว่าจะต้องทำอย่างไรแล้ว มนุษย์ก็จะเชื่อที่จะปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ๆ นั่น

ความเชื่อของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับศาสนา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นศาสนาใด องค์ประกอบสำคัญก็คือความเชื่อ เมื่อมีการสร้างสมความเชื่อที่มีปริมาณมากขึ้น และระยะเวลาที่ยาวนาน ก็จะกลายเป็นสิ่งที่มนุษย์บางกลุ่มบางส่วนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ ปฏิบัติติดต่อกันและยึดมั่นจนกลายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อันเป็นที่มาของพิธีกรรมต่างๆ ในขณะที่เดียวกันความเชื่อที่มนุษย์จำนวนน้อยยังคงเชื่อมันอยู่ ก็อาจเป็นการปฏิบัติในวงแคบ ๆ ในบุคคลบางกลุ่มบางเหล่า และอาจสูญสิ้นหายไปในอนาคต หรืออาจเป็นพิธีกรรมเล็ก ๆ ที่ไม่ขยายกว้างนักก็ได้

พิธีกรรมเครื่องเช่นไหว้ที่ศึกษานี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Emile Durkheim ในเรื่องของหน้าที่ในการยึดเหนี่ยวหรือผนึกเข้ากับสังคม เพราะศาสนาและพิธีกรรมมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และทำให้เกิดความสมานฉันท์ในชนหมู่มากได้

แนวคิดข้างต้นเห็นว่ นอกจากกฎหมายของบ้านเมืองและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ทำหน้าที่ควบคุมกลุ่มชนแล้ว ศาสนาเป็นองค์การสำคัญในการควบคุมและช่วยสร้างเสถียรภาพให้แก่สังคม กล่าวคือทำหน้าที่ในการเตรียมการในการควบคุมทางวินัย (Disciplinary and Preparatory Function) ซึ่งเป็นส่วนเสริมสร้างให้บุคคลมีการปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เหมือน ๆ กัน ไม่อยู่นอกกรอบ มีระเบียบวินัย ประการต่อมาก็คือการยึดเหนี่ยวและผนึกเข้ากับสังคม (Cohesive Function) ซึ่งศาสนาได้สร้างแนวทางที่จะให้กลุ่มชนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มของสังคมที่มีการรวมตัวโดยให้ยึดมั่นในหลักอันเดียวกัน มีความรู้สึกผูกพันในสิ่งเดียวกัน แสดงความรู้สึกและมีทัศนคติคล้ายหรือเหมือนกัน เป็นการสร้างพลังของกลุ่ม อีกประการหนึ่งคือ การรวมตัวและรื้อฟื้น (Revitalizing Function) โดยศาสนาจะเป็นองค์การในการสร้างความมีชีวิตและความยึดมั่นจากผลของการปฏิบัติมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานจนกลายเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของกลุ่มบุคคล และประการสุดท้ายเพื่อสร้างความรู้สึกของคุณค่า (Euphoric Function) ที่จะทำให้บุคคลมีความสุขในการดำรงชีพอย่างมีความสุขร่วมกัน รวมทั้งลดความกดดันในกรณีมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น

ในการศึกษาพิธีกรรมเช่นไหว้ของวัดมิ่งกรมลาวาส จากข้อมูลสัมภาษณ์เจาะลึกสามารถแยกการพิจารณาได้ดังนี้

1. ลักษณะของความเชื่อ

มนุษย์มีความเชื่อในพิธีกรรมเช่นไหว้มานานหลายร้อยปี ซึ่งแต่เดิมนั้นความเชื่อเกิดจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ โดยเฉพาะกับสภาพแวดล้อมของมนุษย์ในสมัยโบราณ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ โดยที่เมื่อมนุษย์เกิดเหตุเภทภัยใด ๆ ก็จะกราบไหว้ว้างวอนขอความช่วยเหลือจากสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเห็นว่าจะสามารถจัดปัดเป่าให้พ้นจากทุกข์ร้อนได้ เมื่อมนุษย์ผ่านพ้นภัยพิบัติต่างๆ

ความเลื่องลือจากความสำเร็จก็จะสะพัด เกิดความเชื่อมั่นติดตามมาจนเป็นประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ก็เกิดขึ้น

วัดมังกรกมลาวาสนี้ พุทธศาสนิกชนชาวจีนได้ร่วมกันสร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2414 นานถึง 130 ปีมาแล้ว และมีการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุเพิ่มเติมตามยุคสมัยแทนบางส่วนที่ชำรุดทรุดโทรมไป

ปัจจุบันมีพระภิกษุสามเณรจำพรรษาประมาณ 300 รูป ปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนาแบบมหายาน ถือกีล 240 ข้อ ฉันทอาหารมังสวิรัต สวดมนต์เป็นภาษาสันสกฤต มีประชาชนที่เลื่อมใสศรัทธาไปบูชากราบไหว้เป็นประจำทุกวันจำนวนมาก

กลุ่มตัวอย่างของการสัมภาษณ์เจาะลึกที่มีอายุเกินกว่า 35 ปี ตอบว่ามีความเชื่อในพิธีกรรมเช่นไหว้มานานแล้ว บางรายตั้งแต่ตนเองยังเป็นเด็กที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองพาไปวัดกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หลายรายที่มีความเชื่อมั่นด้วยตนเองที่ประสบความสำเร็จจากการกราบไหว้ด้วยพิธีกรรมเช่นไหว้ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดก็มีความเชื่อนี้ไม่น้อยกว่า 5 ปี สะท้อนให้เห็นได้จากกรณีศึกษา

- กรณีศึกษาที่ 1 : มาวัดเล่งเน่ยยี่กับน้องสาว มาที่วัดนี้เป็นเวลานานกว่า 25 ปีแล้ว และรู้จักวัดนี้ได้เนื่องจากพ่อและแม่ได้มาทำบุญที่วัดนี้เป็นประจำตั้งแต่ตนเองยังเป็นเด็กในสมัยที่ยังเป็นเด็กเคยขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้สอบผ่าน มีสิ่งใดที่ไม่สบายใจก็บอกกล่าวท่าน ทำให้รู้สึกผูกพันวัดนี้มานาน
- กรณีศึกษาที่ 2 : รู้จักวัดเล่งเน่ยยี่ตั้งแต่เด็ก เพราะพ่อแม่มาไหว้ที่วัดนี้เป็นประจำ เมื่อตอนเป็นเด็กพ่อแม่เป็นคนพามาที่แห่งนี้
- กรณีศึกษาที่ 3 : รู้จักวัดเล่งเน่ยยี่จากแม่ เพราะเมื่อก่อนแม่ชอบพามาตั้งแต่เด็ก ๆ เลยเกิดความรู้สึกผูกพันและมีความศรัทธาในวัดนี้
- กรณีศึกษาที่ 4 : รู้จักวัดเล่งเน่ยยี่เพราะสมัยตนยังเด็ก แม่มักจะพามาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดนี้ทำพิธีเช่นไหว้เป็นประจำ

กรณีศึกษาที่ 5 : รู้จักวัดมิ่งกรมลาวาสมานานแล้ว ในอดีตเคยเดินผ่านวัด ตอนนั้นมีเรื่อง ไม่สบายใจอยู่ ลองอธิษฐานขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัดเล่งเน่ยยี่ช่วย แล้วบังเอิญ เรื่องไม่ดี กลับกลายเป็นเรื่องที่ดีได้อย่างไม่น่าจะเป็นไปได้ จึงนำของมาเช่น ไหว้ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้บนไว้ เพียงแต่อธิษฐานขอเฉย ๆ หลังจากนั้นจึงมาวัดนี้ เป็นประจำในช่วงที่ว่างและมาแทบทุกเทศกาลสำคัญของจีนที่ทางวัดเป็นผู้จัด

กรณีศึกษาที่ 6 : รู้จักวัดเล่งเน่ยยี่มานานแล้ว ตั้งแต่เด็ก

กรณีศึกษาที่ 7 : รู้จักวัดเล่งเน่ยยี่มาจากพ่อและแม่ ทำพิธีเครื่องเซ่นไหว้มานานสิบปีแล้ว โดย ส่วนมากที่มาวัดนี้บ่อยเพราะต้องมาซื้อของที่ตลาดสำเพ็ง ซื้อไปเพื่อขายต่อ ทุกครั้งจะไปตลาดสำเพ็งจึงมาที่วัดเพื่อกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอพรจากท่าน ให้ค้าขายได้กำไร

กรณีศึกษาที่ 8 : รู้จักวัดเล่งเน่ยยี่ตั้งแต่เด็ก เพราะแม่มักพามาที่วัดนี้เสมอ ๆ มาที่วัดนี้เกือบ 40 ปีแล้ว ส่วนใหญ่มักทำพิธีเซ่นไหว้เกือบทุกเทศกาล ไม่ว่าจะเป็นเทศกาล สำคัญ วันเกิด หรือไม่มีปัญหาแล้วมาบนบาน จึงนำของเซ่นไหว้มาแก้บน

กรณีศึกษาที่ 9 : รู้จักวัดเล่งเน่ยยี่มาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นเวลา 30 ปี ในวันตรุษจีนและ วันเกิดของคนในครอบครัว มักมาทำพิธีเซ่นไหว้เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ ตนเองและครอบครัว

กรณีศึกษาที่ 10: รู้จักวัดมิ่งกรมลาวาสได้เนื่องจากบรรพบุรุษมาไหว้ที่วัดนี้เป็นประจำ จึงทำ ตามบรรพบุรุษมาเรื่อยจนถึงสมัยลูกหลาน

2. ความคาดหวังต่อความเชื่อ

มนุษย์ที่มีความเชื่อมั่นและยึดเหนี่ยวต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ก็โดยที่มีความคาดหวังว่าเขา จะได้รับการตอบสนองต่อการกระทำนั้นในทางที่จะเกิดประโยชน์กับตนเองหรือให้พ้นภัยอันตราย ต่อสิ่งที่เขาเกิดความกลัว

จากกลุ่มตัวอย่างของการสัมภาษณ์เจาะลึกในความคาดหวังของผู้ไปกราบไหว้และทำพิธี ในการเซ่นไหว้นั้น แยกได้เป็น 2 ประการ

ประการแรกคาดหวังในความสบายใจที่นำสิ่งของต่างๆมาทำพิธีเช่นไหว้ ต้องการความเป็นสิริมงคลให้ตนเอง ครอบครัวและพ่อแม่ญาติพี่น้อง โดยที่มีประสบการณ์ตรงว่าการได้เช่นไหว้สิ่งที่ถือกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์นั้นจะเป็นมงคลแก่ตนและครอบครัว สามารถที่จะปกป้องผองภัยให้พ้นภัยอันตรายได้ เมื่อได้เช่นไหว้แล้วจะมีความรู้สึกอิ่มเอิบใจอย่างบอกไม่ถูก มีความสุขทางจิตใจ ยิ่งเมื่อประสบกับความสำเร็จ ความก้าวหน้า ความรุ่งเรืองในหน้าที่การงานและธุรกิจแล้ว ความเชื่อมั่นในความคาดหวังก็มีเพิ่มมากขึ้น สะท้อนให้เห็นจากกรณีศึกษา

- กรณีศึกษาที่ 1 : เพื่อกราบไหว้ขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้ว มักจะซื้อน้ำมันจากร้านค้าบริเวณหน้าวัดเพื่อเติมตะเกียงภายในวัดสำหรับให้ผู้ที่มาวัดจะได้จุดธูปจุดเทียนไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตดำเนินงานอย่างราบรื่น มีแสงสว่างนำทางให้กับชีวิตตนเองและครอบครัว
- กรณีศึกษาที่ 2 : โดยส่วนมากเรื่องที่บนมักจะเป็นเรื่องของลูกหลาน ให้ลูกหลานเชื่อฟัง ให้เป็นคนดี ไม่มีเรื่องการงานให้ปวดหัว เพราะไม่ได้ทำงานแต่เป็นแม่บ้านจึงอยากให้ลูกหลานเชื่อฟัง
- กรณีศึกษาที่ 3 : ส่วนใหญ่มักทำพิธีเช่นไหว้ ทำในวันเกิดของคนในครอบครัว ขอพรจากเทพให้มีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ
- กรณีศึกษาที่ 6 : มาวัดนี้ในทุก ๆ เทศกาล มักมาขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง
- กรณีศึกษาที่ 7 : ถ้ามีโอกาส ครอบครัวพร้อมหน้าพร้อมตาจะพามากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัด เลี้ยงเนยให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข
- กรณีศึกษาที่ 9 : ในวันตรุษจีนและวันเกิดของคนในครอบครัว มักมาทำพิธีเช่นไหว้เพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว และยังมีซื้อน้ำมันเติมตะเกียงในวัดเป็นประจำ เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตมีความรุ่งโรจน์ ประสบความสำเร็จในชีวิต
- กรณีศึกษาที่ 10: นอกจากทำพิธีเช่นไหว้ที่วัดมังกรกมลาวาสแล้ว ยังทำพิธีสะเดาะเคราะห์ที่วัดนี้ทุกปี เพื่อขอให้ตนเองและครอบครัวมีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านให้หมดเคราะห์หมดโศก

ประการที่สอง พิธีกรรมเช่นไหว้ก็โดยที่มนุษย์ร้องขอต่อสิ่งที่เขาเชื่อมั่นว่าศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยเหลือ ให้ช่วยดลบันดาลให้เขาได้ประสบความสำเร็จหรือพ้นความทุกข์ เช่นให้เขาก้าวหน้าในธุรกิจการค้า ให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข ฯลฯ และในที่สุดเมื่อมนุษย์ก้าวหน้าในธุรกิจการค้าหรืออยู่เย็นเป็นสุขตามที่ได้บันบานไว้นั้น พิธีกรรมการเช่นไหว้ก็จะเกิดขึ้นต่อเนื่องแผ่ขยายวงกว้างออกไป สะท้อนให้เห็นจากกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1 : ในสมัยที่ยังเป็นเด็กเคยขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้สอบผ่าน มีสิ่งใดที่ไม่สบายใจก็บอกท่าน มีปัญหาอะไรขอให้ท่านช่วยแก้ไขให้ ถ้ามีเวลาว่างเมื่อใดจะต้องรีบมาทันที ไม่จำเป็นว่าจะต้องมีเรื่องไม่สบายใจก่อนจึงค่อยมา

กรณีศึกษาที่ 2 : นอกจากการทำพิธีเช่นไหว้ที่วัดนี้แล้ว ยังทำพิธีสะเดาะเคราะห์ในยามที่มีเคราะห์ด้วย ในการที่จะทำพิธีสะเดาะเคราะห์นั้น ต้องไปแจ้งกับผู้ชายเงินสูงอายุที่มักจะนั่งโต๊ะเล็ก ๆ ภายในวัด เสียเงิน 100 บาท แล้วจะได้กระดาษสีแดงมา 1 ใบ เขียนชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีที่เกิด เวลาตกฟาก (ถ้าไม่ทราบเวลาตกฟาก ให้เขียน "ตี" ลงไปแทน) หลังจากนั้นจึงไปจุดธูปเทพไท่ ส่วยเอี้ย ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งดวงชะตา เพื่อให้คุ้มครอง

กรณีศึกษาที่ 3 : เมื่อไม่สบายใจจะมาที่วัด บางครั้งไม่มีปัญหาอะไรก็มาที่วัด มีความรู้สึกว่าได้มากرابไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ แล้วมีความสบายใจ เหมือนมีที่พึ่ง รู้สึกอึดอัดใจอย่างบอกไม่ถูก

กรณีศึกษาที่ 4 : ถ้ามีเวลาว่างหรือผ่านมาละแวกใกล้ จะต้องแวะเข้ามาในวัดเพื่อกราบไหว้เทพต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ค้าขายได้ดี มีกำไร กิจการเจริญรุ่งเรือง

กรณีศึกษาที่ 5 : ในอดีตเคยเดินผ่านวัด ตอนนั้นมีเรื่องไม่สบายใจ ลองอธิษฐานขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัดแล้วเรื่องไม่ดีขึ้นกลับกลายเป็นเรื่องที่ดีได้อย่างไม่น่าจะเป็นไปได้ จึงนำของเช่นไหว้ทั้งที่ไม่ได้บนเอาไว้

กรณีศึกษาที่ 6 : ขอให้ การค้าเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ยังเป็นการสะเดาะเคราะห์ แก่กรรม ทำให้เราอยู่เย็นเป็นสุข

กรณีศึกษาที่ 8 : นอกจากมาที่วัดเล่งเน่ยยี่เมื่อทำพิธีเช่นไหว้แล้ว ยังทำพิธีสะเดาะเคราะห์ด้วย โดยทำพิธีกับทางวัดโดยตรง เพื่อให้หมดเคราะห์หมดโศก เจอะเจอแต่เรื่องดีในชีวิต

3. แนวปฏิบัติในพิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้

ในแต่ละชุมชนของสังคมมนุษย์ พิธีกรรมต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันไปตามความเชื่อและตามประสบการณ์ที่ได้รับ

ที่วัดมิ่งกรมลาวาส มีพระประธาน 3 องค์ และเทพเจ้าต่างๆอีกจำนวนมาก ผู้ที่นำสิ่งของไปทำพิธีกรรมเซ่นไหว้ บางคนรู้จักเทพบางองค์ บางคนไม่รู้จัก และบางคนก็รู้จักเทพเป็นจำนวนมาก โดยผู้ที่มาบนบานเซ่นไหว้มีศรัทธาเชื่อว่าพระพุทธรูปและเทพเจ้าต่างๆในวัดมิ่งกรมลาวาสเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงนำสิ่งของไปเซ่นไหว้และบนบาน ดังนั้นการปฏิบัติในการทำพิธีกรรมนั้น ก็โดยยึดแนวทางการปฏิบัติในการเซ่นไหว้ตามที่ได้รับการบอกกล่าวต่อกันมา ไม่ได้มีวิธีเซ่นไหว้ที่เคร่งครัดตายตัวที่เป็นมาตรฐานแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้มีแนวปฏิบัติเป็นสำคัญว่าขอให้ได้ไปในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์นั้นโดยนำสิ่งของไปเซ่นไหว้และบนบานด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นจากกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1 : ไม่ได้เจาะจงไหว้เทพองค์ไหนเป็นพิเศษ แต่จะไหว้ทุกๆองค์ มีบางครั้งที่ได้บนบานศาลกล่าวเอาไว้ เทพในวัดเล่งเน่ยยี่มีเยอะมาก ไม่รู้จักทุกองค์ แต่มักจะไหว้เทพโดยรวม ไม่เจาะจงเฉพาะองค์ใดเป็นพิเศษ ของที่นำมาเซ่นไหว้นั้นไม่ทราบความหมาย แต่ทราบว่าจะสามารถนำผลไม้และพวงมาลัยมาถวายได้ เพราะไม่ว่าจะเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ไหน ๆ ก็ย่อมต้องใช้

กรณีศึกษาที่ 2 : สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดนี้มีเยอะมาก คิดว่าไม่รู้จักเทพทุกองค์ในวัดนี้ เพราะมากราบไหว้เป็นประจำ

กรณีศึกษาที่ 3 : เทพในวัดมีเยอะมาก คิดว่าไม่รู้จักทุกองค์ จะรู้จักก็แต่องค์หลัก

กรณีศึกษาที่ 4 : ในเวลานำของมาเซ่นไหว้ไม่ได้ไหว้เทพองค์ไหนเป็นพิเศษ แต่จะไหว้โดยรวม เพราะถือว่าทุกองค์มีความศักดิ์สิทธิ์เหมือนกัน

กรณีศึกษาที่ 5 : เทพในวัดมีมากมาย คิดว่ารู้จักครบทุกองค์ แต่ไม่ทราบรายละเอียดที่เจาะลึกว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร และทราบว่าของที่นำมาเซ่นไหว้เป็นของมงคลทั้งนั้นที่คนจีนนิยมใช้สำหรับไหว้เจ้า

กรณีศึกษาที่ 7 : เทพในวัดนี้เยอะมาก คิดว่ารู้จักครบทุกองค์ แต่อาจจะไม่รู้รายละเอียดดีพอ และไม่รู้ว่าจะนำมาเช่นไหว้มีความหมายอย่างไร

กรณีศึกษาที่ 8 : เทพในวัดนี้มีมากมายหลายองค์ คิดว่าตนเองรู้จักเทพในวัดนี้แทบทุกองค์ แต่ไม่ทราบว่าจะแต่ละองค์โปรดของเช่นไหว้สิ่งใดเป็นพิเศษ แต่พอจะทราบเป็นบางองค์เท่านั้นว่าท่านโปรดสิ่งใด

กรณีศึกษาที่ 9 : นอกจากนี้ไม่ทราบว่าเทพองค์อื่นท่านโปรดสิ่งใดเป็นพิเศษ เพียงแต่ทราบของหลัก ๆ ที่นิยมไหว้เจ้า เช่น กระจาดข้าวเปลือก ข้าวเหนียว หมันไถว สวกกล้วย

กรณีศึกษาที่ 10: เวลามาของมาเช่นไหว้ไม่ได้ไหว้เทพเจ้าองค์ไหนเป็นพิเศษ แต่จะไหว้ให้ครบทุกองค์ เพราะถือว่าทุกองค์มีความศักดิ์สิทธิ์เหมือนกัน

4. สิ่งของที่ใช้ในพิธีกรรมเช่นไหว้

ในพิธีกรรมเช่นไหว้ในที่ต่าง ๆ นั้นย่อมแตกต่างกันด้วยเหตุผลที่จุดมุ่งหมาย คือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นมุ่งต้องนำสิ่งใดไปเช่นไหว้ และสิ่งนำไปเช่นไหว้นั้นมีเหตุผลและความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องเป็นสิ่งของนั้น ๆ

เมื่อผู้คนมีความเชื่อ ความศรัทธา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัดมังกกรมลาวาส จึงมาประกอบพิธีเช่นไหว้ ณ ที่แห่งนี้ เป็นการรวมกลุ่มชนิดหนึ่ง ในคนที่มีความเชื่อในเรื่องเดียวกัน ตามแนวคิดของ Turner ของที่ใช้ในพิธีกรรมเช่นไหว้ เป็นเรื่องทีละเอียดย เพราะไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวว่าต้องใช้สิ่งนั้นหรือสิ่งนี้เป็นของเช่นไหว้ แต่บางครั้งของที่ใช้ไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์องค์นี้ควรจะเป็นสิ่งที่ เจาะจงหรือกำหนดเอาไว้มาแต่ดั้งเดิม ส่วนใหญ่ผู้คนที่รู้ในรายละเอียดของพิธีกรรมเช่นไหว้ มักจะเป็นผู้ที่มีการพบปะเคยกระทำพิธีเช่นไหว้ที่วัดมังกกรมลาวาสเป็นประจำ พอมาถึงรุ่นตนเองทำให้มีความรู้สะสมมานานในเรื่องของการเช่นไหว้ Turner ได้กล่าวว่า พิธีกรรมประกอบด้วยสัญลักษณ์ ดังนั้น พิธีกรรมเครื่องเช่นไหว้ จึงมีสัญลักษณ์มากมายซ่อนอยู่ในสิ่งของที่ใช้เช่นไหว้

สิ่งของที่นำมาเช่นไหว้มีทั้งประเภทอาหาร ของหวาน และข้าวของเครื่องใช้สุดแล้วแต่พิธีกรรมต่าง ๆ เช่นในตารางการไหว้เจ้าช่วงเทศกาลตรุษจีนก็จะแตกต่างกันว่าจะไหว้บรรพบุรุษหรือส่งเจ้าขึ้นสวรรค์ ซึ่งในการปฏิบัติแนะนำให้ไหว้ในเวลาเช้า ใช้ขนมอี๋สี่ชมพู 3 ที่ ขนมจันอับ ผลไม้ เช่น ส้ม มีเครื่องตีมน้ำชา 3 ที่ กระจาดเงินและใช้ธูป 3 ดอก แตกต่างกับการไหว้เจ้าที่ที่แนะนำให้ไหว้เวลาเช้า ด้วยอาหารหมู เป็ด ไก่ ตับ ปลา มีขนมสวกกล้วยหรือขนมถ้วยฟู

ขนมกุยช่าย ขนมแข่ง ผลไม้ เช่น ส้ม กล้วย เครื่องดื่มมีน้ำชา 5 ที่ ใช้กระดาษเงินและกระดาษทองไหว้ได้

ของที่ใช้ในการเซ่นไหว้ นอกจากการจตุรูป เทียนบูชา คือ ผลไม้ต่าง ๆ ที่นิยมใช้ไหว้คือ ส้ม เพราะคำว่าส้ม นั้น ภาษาจีนเรียกได้กิก ซึ่งแปลว่า เงินทอง ความโชคดี อุ่น คำจีนเรียกว่า พู่ ท้อ หมายถึง งอกงาม สับปะรด คำจีนเรียก อั้งไล้ แปลว่า มีโชคมาหา กล้วย มีความหมายถึงการมีลูกหลานสืบสกุล ผลไม้ที่ใช้ไหว้มักเลือกชนิดที่เป็นมงคลอยู่ในตัว และของที่ใช้เซ่นไหว้มักมีความหมายในทางมงคลเช่นกัน ชุดแพ้ว มีลักษณะเป็นชุดเครื่องทรงทำจากกระดาษ บรรจุอยู่ในถุงพลาสติกใบใหญ่ มักใช้เซ่นไหว้ทั่วจตุรโลกบาล ไท่ส่วยเอี้ยะ (เทพแห่งดวงชะตา) ไฉฉิงเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่งโชคลาภ) ซึ่งเป็นเทพชั้นสูงที่ต้องแต่งองค์เต็มยศ การที่ใช้แพ้วเป็นของเซ่นไหว้ เพื่อให้เทพองค์นั้น ๆ มีเครื่องทรงชุดใหม่เปลี่ยน พวกขนมที่นิยมใช้เซ่นไหว้ ได้แก่ ขนมจันอับ (ขนมโหงเว้งเล็กทั้ง) เป็นขนมแห้ง 5 อย่าง บรรจุในถุงเดียวกัน ประกอบด้วย ถั่วตัด งาตัด ข้าวพอง ถั่วเคลือบ และฟักเชื่อม ขนมจันอับนี้เมืองจีนนิยมใช้ไหว้มาแต่โบราณ ปัจจุบันยังคงนิยมใช้ไหว้อยู่ นอกจากนี้มี ฮกก้วย เปายี้ม ชิวท้อ ทั้งหมดนี้ทำมาจากแป้ง และมีจุดสีแดงหรือชมพู แต้มอยู่ข้างบน (เพราะสีแดง หรือสีชมพู เป็นสิริมงคล และมักใช้ในงานมงคลต่าง ๆ เช่น วันเกิด วันแต่งงาน) นิยมใช้เป็นของเซ่นไหว้ เพราะขนมทั้ง 3 อย่าง นี้ไม่มีไส้ข้างในที่ทำจากเนื้อสัตว์ ใช้ไหว้เทพองค์ใดก็ได้ เส้นหมี่บรรจุอยู่ในถุงพลาสติก หาซื้อได้ตามร้านค้าบริเวณวัด และของเซ่นไหว้ที่กล่าวมาข้างต้น หาซื้อได้ที่ร้านค้าทั่วไปบริเวณหน้าวัดเช่นกัน เส้นหมี่มีความยาว มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ว่า ให้ผู้ไหว้มีอายุยืนยาว เหมือนกับความยาวของเส้นหมี่และมักใช้ไหว้ในวันวันเกิด ไหว้เทพองค์ใดก็ได้ ซาลาเปาชิวท้อมักใช้ไหว้เทพในวันเกิดของผู้ไหว้เช่นกัน เป็นการขอให้มีความสุข มีอายุยืนยาว ทิ้งตะ (เจตียน้ำตาล) ใช้ไหว้เทพองค์ใดก็ได้ น้ำตาลมีรสหวาน เป็นการขอให้ชีวิตมีแต่ความสุข ความหวาน ความสดชื่นเหมือนกับน้ำตาล นอกจากนี้คนที่นำของมาไหว้เจ้าแม่กวนอิม นิยมนำสร้อยมุก แป้งผัดหน้า ลิปสติก เครื่องประดับสวยงาม เป็นของไหว้ และยังมีขงจื้อบุนเชียง ซึ่งเป็นเทพแห่งการศึกษา ของที่ใช้เซ่นไหว้เฉพาะเจาะจงคือ โรตีสายไหม ยิ่งในตอนสอบเข้ามหาวิทยาลัย เด็กจะนำโรตีสายไหมมาไหว้ขงจื้อบุนเชียงอย่างแน่นอน

สังเกตได้ว่า ถ้าไหว้บรรพบุรุษหรือเจ้าที่เจ้าทาง ผู้คนมักใช้อาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์ไหว้ได้ ของที่ใช้ไหว้มักจะเป็นข้าวกับข้าวที่มีเนื้อสัตว์ปนอยู่ เหมือนกับคนปรกติรับประทาน และยังมีผลไม้ น้ำชา แต่ถ้าเป็นเทพชั้นสูง ไม่นิยมใช้ของไหว้ที่ทำจากเนื้อสัตว์ ของที่ใช้ไหว้มักจะเป็น ข้าวเจโล้ (กับข้าวที่เป็นอาหารเจ) ผลไม้ น้ำชา และขนมต่าง ๆ ที่ทำมาจากแป้ง เช่น ฮกก้วย เปายี้ม ชิวท้อ หรือขนมจันอับก็ได้ เพราะของที่กล่าวมานี้ไม่มีเนื้อสัตว์เจือปนแม้แต่น้อย เห็นได้ว่าเทพทุกองค์ในวัดมังกรกมลาวาส เป็นเทพชั้นสูง ผู้คนจะใช้แต่อาหารเจ ผลไม้ ขนมที่ทำมาจากแป้งที่

กล่าวมาข้างต้น จะไม่ใช่ของควาไหว้เด็ดขาด เพราะท่านเป็นเทพที่บรรลแล้ว ไม่มีการเปิดเขียนซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ชีวิตคนอื่นมาต่อชีวิต ยกเว้นศาลเจ้าที่ในวัด ใช้อาหารควาไหว้ได้ เพราะยังไม่ใช้เทพที่บรรล

ผู้คนที่รู้ในรายละเอียดของพิธีกรรมเช่นไหว้ มักจะมีบรรพบุรุษเคยปฏิบัติในเรื่องของการเช่นไหว้เป็นประจำ และทำต่อ ๆ กันมาเรื่อยจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ถือเป็นประเพณีที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ต้องทำกันเป็นประจำ

Turner (ระพีพรรณ คมใส. 2540: 7-8) แบ่งสัญลักษณ์ในพิธีกรรมออกเป็น 2 ชนิด คือ Dominant Symbol และ Instrumental Symbol

1. Dominant Symbol จะปรากฏในบริบททางพิธีกรรมที่แตกต่างกัน แต่ความหมายของสัญลักษณ์นี้มีเอกลักษณ์สูง และตรงกับระบบสัญลักษณ์รวม (Total Symbolic System) นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ เช่น มีลักษณะกระชับ มีความหมายหลายนัยยะ สามารถทำให้ความหมายที่ไม่สัมพันธ์กันรวมเป็นเอกภาพ และมีขั้วของความหมาย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้ว คือ ขั้วอุดมการณ์ (ideological pole) และขั้วความรู้สึก (sensory pole) ในเรื่องของพิธีกรรมเครื่องเช่น ไหว้นั้น มีเครื่องเช่นไหว้ที่ถือเป็น Dominant Symbol เช่น ผลไม้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ส้ม องุ่น สับปะรด กล้วย ผลไม้สามารถใช้ได้ในทุก ๆ งานมงคล และมีความหมายในตัวเอง ส้ม หมายถึง ทอง ความโชคดี องุ่น หมายถึง ความมั่งคั่ง สับปะรด หมายถึง การมีโชคมาหา และกล้วย หมายถึง การมีลูกหลานสืบสกุล ผลไม้ที่กล่าวมานี้ ถือเป็นผลไม้มงคล สามารถใช้ได้ในทุก ๆ งาน เช่น ไหว้เทพได้ทุกองค์ หรือใช้ไหว้บรรพบุรุษก็ได้ กล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะเป็งานมงคล หรืออวมงคล ผลไม้เหล่านี้สามารถใช้ได้ทุกงาน และกระดาษเงินกระดาษทองสามารถไหว้เทพได้ทุกองค์ ไม่มีข้อจำกัดว่าควรใช้กับเทพองค์ใด กระดาษเงินกระดาษทอง มีหลายแบบ เช่น ค้อชี่ ดอกบัว เทียงเต๋อจี หิ่งเตี้ย กิมก่อง อ้วงมั้ง และอื่น ๆ แต่กระดาษเงินกระดาษทองที่เรียกว่า หิ่งเตี้ย ค้อชี่ดอกบัว สามารถใช้ไหว้เทพได้ทุกองค์ และสามารถใช้ไหว้บรรพบุรุษได้ และในพิธีกรรมอื่น ๆ ใช้หิ่งเตี้ยเป็นส่วนประกอบแทบจะทุกพิธี แต่ยกเว้นเทศกาลไหว้พระจันทร์ ที่ต้องใช้กระดาษเงินกระดาษทองแบบสวยงามโดยเฉพาะ เช่น กระดาษเงินกระดาษทองลายโป๊ยเซียน อั้งไล้ (เป็นรูปสับปะรด) กอจี และ อ้วงมั้ง ขนมนัจฉับ หรือเรียกโหงวเส็กทั้ง หรือ แต่เหลียงก็ได้ แปลว่า ขน 5 สี ได้แก่ ถั่วตัด งาดัด ข้าวพอง ถั่วเคลือบและฟักเชื่อม เป็นขนมมงคล ใช้ไหว้เทพได้ทุกองค์ หรือไหว้บรรพบุรุษก็ได้ และใช้ได้ในงานมงคลทุกงาน รวมทั้งพิธีแต่งงาน รูปเทียนเป็นลิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุดในทุกพิธีกรรม ไม่ว่าจะเป็การไหว้เทพ ไหว้บรรพบุรุษ งานมงคล เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลกินเจ หรืองานอวมงคล เช่น เทศกาลทิ้งกระจาด ทุกงานไม่ว่าจะมงคลหรือไม่มงคล ต้องใช้รูปเทียนเป็นส่วนประกอบสำคัญในงานนั้น ๆ

2. Instrumental Symbol คือ สัญลักษณ์ที่ใช้เป็นวิธีให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายเฉพาะในแต่ละพิธี สัญลักษณ์แบบนี้จะเข้าใจได้ก็เมื่ออยู่ในระบบสัญลักษณ์ รวมทั้งหมดที่ประกอบขึ้นเป็นพิธีกรรมเฉพาะ เพราะความหมายจะปรากฏออกมาเมื่อดูจากความสัมพันธ์อื่นเท่านั้น ในเรื่องของเครื่องเช่นไห้ ที่ถือเป็น Instrumental Symbol เช่น เค้า คือ ชุดเครื่องทรงของเทพ ทำจากกระดาศ สามารถใช้ไห้เฉพาะเทพบางองค์ที่สวมใส่เครื่องทรงเต็มยศ เช่น ไ้สวยเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่งดวงชะตา) ไ้ซิ่งเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่งโชคลาภ) ท้าวจตุโลกบาล เป็นต้น การที่ใช้เค้าไห้เทพนั้น ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ไห้ จะใช้ไห้ตอนใด เมื่อใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีเทศกาลใด ๆ เป็นตัวกำหนด การที่ผู้คนใช้ชุดเค้าไห้เทพ เป็นการเปลี่ยนเครื่องทรงใหม่ให้กับเทพ นอกจากนี้มีสิ่งของที่ใช้ในพิธีกรรมที่ถือเป็น Instrumental Symbol คือ สิ่งของที่ใช้ในพิธีงเด็ก ไม่ว่าจะเป็นโบเบิกทาง แบนค์กงเด็ก พาสปอร์ดกงเด็ก เสื้อผ้ากระดาศ สิ่งของเครื่องใช้ที่ทำจากกระดาศ เช่น หม้อหุงข้าว ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น ก่อนที่จะเผาสิ่งของ (ที่ทำจากกระดาศ) ส่งไปให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว หรือคนที่ตายนั้น จำเป็นที่จะต้องเผาโบเบิกทางเสียก่อน ใช้เพื่อให้ผู้ตายสามารถมารับของ (กระดาศ) ที่เผาส่งไปให้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้ากระดาศ เงินกระดาศ ข้าวของเครื่องใช้ที่ทำจากกระดาศ หรือแม้แต่กระทั่งคนรับใช้กระดาศ สามารถใช้ได้ในพิธีกรรมงเด็ก หรือพิธีกรรมที่มีการแผ่ส่วนบุญกุศลเท่านั้น ไม่สามารถไปใช้ในพิธีกรรมอื่นได้

ตารางที่ 1 การตีความหมายของประเภทกระดาษเงิน / ทอง

รายชื่อ ประเภท กระดาษเงิน/ทอง	การตีความ			ใช้ไหว้
	จากเอกสาร	จากผู้รู้	จากผู้ไม่รู้	
1. หิ้งเตี้ย	-ใช้ไหว้เพื่อให้เงิน ทองกลับเข้ามาหาผู้ ไหว้	-ใช้ไหว้เพื่อให้เงิน ทองกลับเข้ามาหาผู้ ไหว้	- ใช้สิ่งมงคลไหว้ เป็นมงคลกับ ตัวเอง	- เทพทุกองค์ - บรรพบุรุษ
2. เพ้า	-	- เป็นการเปลี่ยน เครื่องทรงให้เทพ	- เป็นการเปลี่ยน เครื่องทรงให้เทพ	-เทพองค์ที่ใส่เครื่อง ทรงเต็มยศ เช่นท้าว จตุโลกบาล
3. โบเบิกทาง	-ใช้เพื่อให้ผู้ตายมา รับของที่เผาไปให้ ได้	-ใช้เพื่อให้ผู้ตายมา รับของที่เผาไปให้ ได้	-ใช้เพื่อให้ผู้ตาย มารับของที่เผาไป ให้ได้	- เผาไปให้คนตาย
4. กิมจั้ว	-	-ใช้ไหว้คนตายโดย เฉพาะ	-ใช้ไหว้คนตายโดย เฉพาะ	- บรรพบุรุษ - คนตาย
5. ตั่วกิม	-	ใช้ไหว้เจ้า, คนตาย	-	-
6. เงิน (กระดาษ เหรียญเงิน เหรียญทอง	-เผาเพื่อให้คนตาย มีเงินไว้ใช้ในปรโลก	-เผาเพื่อให้คนตาย มีเงินใช้ใน ปรโลก	-เผาเพื่อให้คนตาย มีเงินใช้ใน ปรโลก	-บรรพบุรุษ -คนตาย
7. เต็ง	-	-	-	-ใช้เทศกาลไหว้พระ จันทร์
8. เสื้อผ้ากระดาษ	-เผาเพื่อให้คนตาย มีเสื้อผ้าใส่	- เผาเพื่อให้คน ตายมีเสื้อผ้าใช้ ในปรโลก	- เผาเพื่อให้คน ตายมีเสื้อผ้าใช้ ในปรโลก	-บรรพบุรุษ -คนตาย
9. กุ้ยฉิ่ง (กระดาษแปด เขียน)	-	-เพื่อขอพรขอ โชคลาก	-เพื่อขอพรขอ โชคลาก	-เทพทุกองค์
10. กระดาษ ค้อชิตอกบัว	-	-เพื่อขอพรขอ โชคลาก	-เพื่อขอพรขอ โชคลาก	-เทพทุกองค์
11. จี้ฮักหยั่ง	-	ไหว้สะเดาะเคราะห์	-ไหว้สะเดาะ เคราะห์	-เพาไหว้ส่วนเอี้ยะ (เทพแห่งดวงชะตา)
12.กระดาษเขียน ปราบมาร	-	-ป้องกันสิ่งไม่ดี เข้ามาในบ้าน	-ป้องกันสิ่งไม่ดี เข้ามาในบ้าน	-
13.กระดาษเงิน กระดาษทองลาย โป้ยเขียน	-	-เพื่อขอพร ขอโชคลาก	- เพื่อขอพร ขอโชคลาก	-

ตารางที่ 2 การตีความหมายของอาหารประเภทขนมที่ใช้ในพิธีกรรม

รายชื่อ ประเภทขนม	การตีความ			ใช้ไหว้
	จากเอกสาร	จากผู้รู้	จากผู้ไม่รู้	
1. โรตีส	-	-ท่านโปรดของ หวาน	-ท่านโปรดของ หวาน	-บุนเชียงเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่ง การศึกษา)
2. กาก้วย	-	-ขนมมงคลใช้ไหว้ แล้วดี	-ขนมมงคลใช้ไหว้ แล้วดี	-เทพทุกองค์ -บรรพบุรุษ
3. ขนมไข่ หรือ นึ่งก้วย	เป็นขนมมงคล ใช้ไหว้แล้วดี	เป็นขนมมงคล ใช้ไหว้แล้วดี	เป็นขนมมงคล ใช้ไหว้แล้วดี	-เทพทุกองค์ -บรรพบุรุษ
4. สุกก้วย	-ขนมมงคล	-ขนมมงคล	-	-
5. ทังถะ(น้ำตาล)	-น้ำตาลมีความ หวานเปรียบเสมือน ให้ชีวิตมีความ หวาน สดชื่น	-น้ำตาลมีความ หวานเปรียบเสมือน ให้ชีวิตมีความ หวาน สดชื่น	-น้ำตาลมีความ หวานเปรียบเสมือน ให้ชีวิตมีความ หวาน สดชื่น	-เทพทุกองค์ -บรรพบุรุษ
6. ขนมอี๋	-มีรสหวาน กลิ่น ง่าย กินแล้วสดชื่น ให้ชีวิตมีความ หวาน สดชื่น เหมือนขนมอี๋	-มีรสหวาน กลิ่น ง่าย กินแล้วสดชื่น ให้ชีวิตมีความ หวาน สดชื่น เหมือนขนมอี๋	-	-เทศกาลตรุษจีน -พิธีแต่งงาน -งานมงคล
7. เส้นหมี่ซั่ว	-ให้ชีวิตยืนยาว เหมือนความยาว ของเส้นหมี่ซั่ว	-ให้ชีวิตยืนยาว เหมือนความยาว ของเส้นหมี่ซั่ว	-ให้ชีวิตยืนยาว เหมือนความยาว ของเส้นหมี่ซั่ว	-เทพทุกองค์ -บรรพบุรุษ -พิธีมงคลทุกงาน
8. โหงวเปี้ย	-ขนมมงคลใช้ไหว้ แล้วดี	-ขนมมงคลใช้ไหว้ แล้วดี	-	-ใช้วันสารทจีน
9. ขนมจันอับหรือ โหงวเล็กทั้ง	-ขนมมงคลใช้ ไหว้แล้วดี	-ขนมมงคลใช้ไหว้ แล้วดี	-ขนมมงคลใช้ไหว้ แล้วดี	-เทพทุกองค์ -พิธีแต่งงาน -งานมงคล -ขนมสำหรับไหว้
10. จูซังเปี้ย	-ขนมสำหรับไหว้	-	-	-
11. เจียวเปี้ย	-ของไหว้ พิเศษ สำหรับไหว้เซ็งเม็ง ครั้งแรก	-	-	-
12. ขนมอะอ่ำ หรือขนมคอบเป็ด	-ใช้ช่วงเทศกาล ไหว้พระจันทร์	-	-	-ไหว้ช่วงเทศกาล ไหว้พระจันทร์
13. หม่องทัง	-ขอโชคลาภ	-	-	-เทพทุกองค์
14. ขนมโก๋	-	-	-	-มักใช้เป็นของไหว้ ในวันต่างๆ เช่น เทศกาลไหว้พระ จันทร์

ตารางที่ 3 การตีความหมายของอาหารประเภทผลไม้

รายชื่อ ประเภทผลไม้	การตีความ			ใช้ไหว้
	จากเอกสาร	จากผู้รู้	จากผู้ไม่รู้	
1. ส้ม	หรือได้กักแปลว่า ความโชคดี เงินทอง	ความโชคดี เงินทอง	ความโชคดี	- เทพทุกองค์ - บรรพบุรุษ
2. องุ่น	- งอกงาม	- ให้มีลูกหลาน มากมาย	-	- เทพทุกองค์ - บรรพบุรุษ
3. กล้วย	- การมีลูก หลานสืบสกุล	-	-	- เทพทุกองค์ - บรรพบุรุษ
4. สับปะรด	- มีโชคมาหา		-	- เทพทุกองค์ - บรรพบุรุษ
5. ฟักทอง	-	- ชื่อเป็นมงคล มีคำว่า "ทอง"	- ชื่อเป็นมงคล มีคำว่า "ทอง"	- เทพทุกองค์ - บรรพบุรุษ - ศาลเจ้าที่ตี่จูเอี้ย

ตารางที่ 4 การตีความหมายของอื่น ๆ ที่ใช้ในพิธีกรรม

รายชื่อ	การตีความ			ใช้ไหว้
	จากเอกสาร	จากผู้รู้	จากผู้ไม่รู้	
1. กิมฮวยและ กิมฮวยมุก	-	- ตกแต่งศาลเจ้าที่ดี จู้เอี้ยะเพื่อสวยงาม	- ตกแต่งศาลเจ้าที่ดี จู้เอี้ยะเพื่อความ สวยงาม	- ศาลเจ้าที่ดีจู้เอี้ยะ
2. รูป เทียน	- ไหว้ได้ทุกอย่าง	- ไหว้ได้ทุกอย่าง	- ไหว้ได้ทุกอย่าง	- ไหว้ได้ทุกอย่าง
3. โคมได้หัววัน	- ถวายศาลเจ้าเพื่อ ให้สว่างในศาลไป ถวายตามศาลเจ้าทำ ให้ผู้นั้นโชคดีเจอ แสงสว่างในการ ดำเนินชีวิต	- ถวายศาลเจ้าเพื่อ ให้สว่างในศาลไป ถวายตามศาลเจ้าทำ ให้ผู้นั้นโชคดีเจอ แสงสว่างในการ ดำเนินชีวิต	- ถวายศาลเจ้าเพื่อ ให้สว่างในศาลไป ถวายตามศาลเจ้าทำ ให้ผู้นั้นโชคดีเจอ แสงสว่างในการ ดำเนินชีวิต	- ศาลเจ้า
4. ทิ้ง	-	- กระถางธูป	- กระถางธูป	-
5. เต้าเงินเต้าทอง	- ชื่อมีความหมาย ในทางมงคล	- เพื่อขอเงินทอง โชคลาภให้เต็มเต้า	- เพื่อขอเงินทอง โชคลาภให้เต็มเต้า	- เทพทุกองค์ - ศาลเจ้าที่ดีจู้เอี้ยะ
6. โคมผ้า	-	- เพื่อให้แสงสว่าง ในศาลเจ้าที่ดีจู้เอี้ยะ	- เพื่อให้แสงสว่าง ในศาลเจ้าที่ดีจู้เอี้ยะ	-
7. ยันต์ 8 ทิศ กับสิงห์คาบดาบ	- ป้องกันสิ่งไม่ดีเข้า มาในบ้านเปลี่ยน ให้ฮวงจุ้ยดีขึ้น	- ป้องกันสิ่งไม่ดีเข้า มาในบ้านเปลี่ยน ให้ฮวงจุ้ยดีขึ้น	- กันสิ่งไม่ดีเข้ามา	-
8. ตะเกียงตุ้	-	- สำหรับใส่น้ำมัน มักซื้อไปไว้ตามศาล เจ้า	- สำหรับใส่น้ำมัน มักซื้อไปไว้ตามศาล เจ้า	-
9. ระฆังลม	- ติดตามหลัก ฮวงจุ้ย	- ใช้ติดตามหลัก ฮวงจุ้ยเพื่อให้คนที่ อยู่ในสถานะนั้น ๆ มีความเป็นอยู่ที่ดี ท่ามาค้าขึ้น	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายชื่อ	การตีความ			ใช้ไหว้
	จากเอกสาร	จากผู้รู้	จากผู้ไม่รู้	
10. กระจ่างรูปชด	-	ใช้สำหรับปักรูปต่าง จากกระดาษรูป ธรรมดาตรงที่ถ้าจุด ไฟแล้วรูปชดหมด ช้ากว่ารูปธรรมดา	-ใช้สำหรับปักรูป	-
11. พักทอง พักเงิน	-มีชื่อมีความหมาย ในทางมงคล	-มีชื่อมีความหมาย ในทางมงคล	-มีชื่อมีความหมาย ในทางมงคล	-มักวางตามศาลเจ้า ที่ตู่เจียะ
12. เต็งลั้ง	-	-เป็นโคมไฟมีคำ อวยพรด้านข้าง	-	-
13. ลูกแก้ว	-สะท้อนสิ่งไม่ดี ตามหลักฮวงจุ้ย	-สะท้อนสิ่งที่ไม่ดี ตามหลักฮวงจุ้ย	-	-
14. ไช	-ป้องกันสิ่งไม่ดี เข้ามาภายใน	-ป้องกันสิ่งไม่ดี	-กันสิ่งไม่ดี	-มักเป็นไชขนาดเท่า กำปั้นใช้เฝ้าศาลเจ้าที่ ตู่เจียะถ้าเป็นไช ขนาดใหญ่มีกวางไว้ หน้าศาลเจ้า ไหว้เทพ
15. รูปมังกร พันควัน	-	-มีลักษณะพิเศษ คือมีคือ มีคำ อวยพรอยู่ข้างใน	-	-
16. ตูยเลี้ยง	-	-เป็นผ้ากำมะหยี่สี แดงเขียนด้วยคำ มงคลนิยมซื้อให้กัน และนำติดที่บ้าน	-	-
17. หล่อแก	-	-การใช้งานเหมือน เข็มทิศจีนแสมักใช้ ดูทิศทาง	-	-

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายชื่อ	การตีความ			ใช้ไหว้
	จากเอกสาร	จากผู้รู้	จากผู้ไม่รู้	
18. ประทัด	-เพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย	-เพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย	-เพื่อให้โชคดี	-
19. ฮู้	-เป็นยันต์เพื่อคุ้มครองคนในสถานที่นั้นๆ	-เป็นยันต์ เพื่อคุ้มครองคนในสถานที่นั้นๆ	-ป้องกันไม่ให้สิ่งชั่วร้ายเข้ามา	-
20. กิมก่อง	-	-โคมสวยงาม	-	-ใช้ตามศาลเจ้า

5. วิวัฒนาการพิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้

จากความเชื่อที่สร้างสมมายาวนานของมนุษย์ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ จากประวัติของวัดมิ่งกรมลาวาส มีการพัฒนาวัดมาโดยตลอด ซึ่งแต่เดิมพุทธศาสนิกชนชาวจีนถือว่า พระอาจารย์จันทวังสสมาธิวัตร (สกเห็ง) เป็นปฐมบูรพาจารย์แห่งคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย

สภาพสิ่งปลูกสร้างภายในวัดได้พัฒนามาโดยลำดับ มีการออกแบบอาคารตามศิลปะไทย จีนประยุกต์แบ่งเป็นอาคาร ห้องเพื่อประดิษฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้ เช่น ท้าวจตุโลกบาล พระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ พระอมิตาภพุทธ เทพเจ้าหัวโกล ฯลฯ

พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้แต่เดิมนั้น ไม่นับว่ามนุษย์ใช้อาหาร ผลไม้ และสิ่งสักการะอย่างใดบ้าง แต่จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ไปบนบานยืนยันว่าอาหารที่ทำด้วยแป้ง ผลไม้ เช่น ส้ม กล้วย เทียน และกระดาษเงินกระดาษทอง เป็นสิ่งสักการะหลักที่นิยมนำไปทำพิธี นอกเสียจากว่าเทพบางองค์เท่านั้นที่จะต้องใช้เครื่องเซ่นไหว้แตกต่างออกไปเป็นพิเศษ

โดยทั่วไปสิ่งของที่นำไปสักการะนั้น ต่างก็มีความเชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคลทั้งสิ้น เช่น สกกล้วย ขนมไข่จะคล้ายกับขนมถ้วยฟู ทำจากแป้ง หน้าจะแตก ๆ ขนมเหล่านี้มักพิมพ์คำที่มีความหมายมงคลอยู่บนขนม เช่น สก แปลว่า อายุยืน ชั่งฮี้ แปลว่า มงคล สวกใช้ แปลว่า ร่ำรวย เป็นต้น

ปัจจุบันนี้การเซ่นไหว้ก็ยังคงยึดถือตามที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติ หรือตามที่เคยมีประสบการณ์

ที่วัดมิ่งกรมลาวาสนี้จะมีประชาชนผู้มีความเชื่อเดินทางไปทำพิธีกรรมเซ่นไหว้ทุกวัน สลับสับเปลี่ยนกัน เครื่องเซ่นไหว้ข้างต้นวางไว้บริเวณหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ เทพต่าง ๆ พร้อมทั้งจุดธูปเทียน ความหนาแน่นของประชาชนมักจะเป็นช่วงเทศกาล เช่น งานตรุษจีน งานสารท

พิธีกรรมหลักที่ทางวัดเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยให้ผู้ที่มีความประสงค์ต้องการที่จะทำพิธีกรรมนั้น สามารถทำได้ โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำพิธีกรรมดังกล่าว มี 3 พิธี คือ 1.พิธีสะเดาะเคราะห์ 2. พิธีเสริมดวงชะตา 3. พิธีขอขมากรรมเจ้ากรรมนายเวร โดยรายละเอียดมีดังนี้คือ ในการทำพิธีสะเดาะเคราะห์นั้น ไปแจ้งกับเจ้าหน้าที่ของวัดภายในวัด เสียค่าใช้จ่าย 100 บาท แล้วได้กระดาษสีแดงมา 1 ใบ เขียน ชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปีเกิด เวลาตกฟาก (ถ้าทำคน

อื่นแล้วไม่ทราบในรายละเอียด ให้เขียนคำว่า “ดี” ลงไปแทน) หลังจากนั้นจึงไปจุดธูปไหว้เทพเจ้า ไท้ส่วยเอี้ยะซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งดวงชะตา เพื่อให้คุ้มครองตลอดปี อธิษฐานให้เทพเจ้าไท้ส่วยเอี้ยะ นำสิ่งที่ไม่ดีออกไป และนำแต่สิ่งที่ดีเข้ามาในชีวิต ถือเป็นการสะเดาะเคราะห์ เมื่ออธิษฐานเสร็จจึง นำกระดาษสีแดงแผ่นนั้นปิดออกจากตัวเอง 13 ครั้ง เป็นอันจบพิธี พิธีสะเดาะเคราะห์นี้สามารถ ทำแทนคนอื่นได้ แต่ไม่จำเป็นต้องใช้กระดาษสีแดงปิดตัวเอง แล้วนำกระดาษสีแดงแผ่นนั้นวางไว้ในตะกร้าที่อยู่ด้านหน้าเทพเจ้าไท้ส่วยเอี้ยะ แล้วทางวัดเป็นผู้เก็บกระดาษสีแดง เมื่อถึงปลาย ทางวัดนำไปเผาพร้อมๆกับกระดาษแผ่นสีแดงของคนอื่น พิธีสะเดาะเคราะห์นี้ ผู้คนมักมาทำในช่วงเทศกาลตรุษจีนมากเป็นพิเศษ เนื่องจากมีความเชื่อว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์สิ่งที่ไม่ดีออกไป จากชีวิต แล้วให้มีแต่สิ่งดี ๆ เข้ามาในชีวิต ต้อนรับวันปีใหม่ (ตรุษจีน) มีความเชื่อว่า ถ้าตอนปี ใหม่ได้ทำแต่สิ่งที่ดี ตลอดปีนั้นก็โชคดี มีความเจริญรุ่งเรือง พิธีสะเดาะเคราะห์นั้น สามารถทำ วันใดก็ได้ เวลาใดก็ได้ ตลอดทั้งปี แต่จากการสังเกตของผู้วิจัย เห็นได้ว่า ช่วงเทศกาลตรุษจีนมีผู้ คนมาทำพิธีสะเดาะเคราะห์มากที่สุด

พิธีเสริมสิริมงคล มี ของวัดมังกรกมลาวาส ผู้ที่ประสงค์ทำพิธีนี้ ต้องฝากดวงสะเดาะ เคราะห์ (ป้ออุง) และลงชื่อนามสกุลเพื่อให้พระสวดเสริมสิริมงคล (น้ำซึ้งปักเต้าเก็ง) ทำบุญ 100 บาท สามารถทำได้ทุก ๆ วันขึ้น 1 ค่ำ กับวันขึ้น 15 ค่ำของจีนทุกปี (ประมาณ 15 วัน ถึงจะสวด เสริมสิริมงคล 1 ครั้ง) ในพิธีเสริมสิริมงคลนี้ ตอนเวลา 19.00 น. พระสงฆ์ภายในวัดสวดเสริม ดวงชะตา มีการอัญเชิญพระพุทธรเจ้า 7 องค์ และพระโพธิสัตว์ 2 องค์ คล้ายกับการบูชาดาวนพ เคราะห์ทั้ง 9 ดวง ระหว่างตอนที่พระสงฆ์สวดเสริมสิริมงคลตอน 19.00 น. นั้น ผู้ที่มาลงชื่อ นาม สกุล เพื่อทำพิธีนี้ไม่จำเป็นต้องมาที่วัด แต่ทางวัดจะนำชื่อ-นามสกุลของผู้ที่ทำพิธีเสริมสิริมงคลทุก คนใส่ไว้ในเต้าวางไว้ด้านหน้า พระตอนสวดเสริมสิริมงคล การทำพิธีนี้เพื่อขอขมามีพระพุทธรเจ้า และพระโพธิสัตว์ เพื่อให้ผู้ที่ทำพิธีนี้มีอายุยืนยาว

พิธีขอขมากรรมเจ้ากรรมนายเวร ของวัดมังกรกมลาวาส ผู้คนที่ประสงค์ทำพิธีนี้ ต้อง มาลงชื่อ นามสกุล โดยทำบุญ 200 บาท เริ่มมาลงชื่อเพื่อประกอบพิธีได้ตั้งแต่วันที่ 16 เดือน 1 ของจีน เป็นต้นไป เพราะพิธีขอขมากรรมเจ้ากรรมนายเวร มีในวันที่ 12 - 16 เดือน 2 ของจีน ภายในหนึ่งปีมี 5 วันเท่านั้น ในการทำพิธีนี้ พระเริ่มสวดบทขอขมากรรมเจ้ากรรมนายเวร ตั้งแต่ 8.00 น. ไปจนถึง 22.00 น. แต่จะมีการพักสวดเป็นช่วง และในระหว่างการสวด พระสงฆ์ผลัด อ่านรายชื่อของผู้ที่มาลงชื่อประกอบพิธีนี้ทุกคน ทำเช่นนี้จนครบ 5 วัน 5 คืน พอถึงวันสุดท้ายของ การประกอบพิธีนี้ ทางวัดแจกชก๊วย (คือ สิ่งของที่สามารนำไปทานได้ที่เป็นสิริมงคล) แก่ผู้ทำ พิธีนั้น เช่น ส้ม มีความหมายถึง ทอง ความโชคดี เส้นหมี่ซั่ว มีความหมายถึง ให้มีอายุยืนยาว เหมือนกับความยาวเส้นหมี่ซั่ว น้ำตาล ถั่วตัด และของหวาน ๆ มีความหมายถึง ชีวิตมีความหวาน สดชื่น ก่อนที่จะนำของเหล่านี้ไปทานได้ ควรใช้ไหว้เจ้าที่ที่บ้านก่อน จึงนำไปทานได้ เพื่อความเป็น

สิริมงคล จุดมุ่งหมายของพิธีขอขมากรรมเจ้ากรรมนายเวรเพื่อขอขมากรรมเจ้ากรรมนายเวรทุกคน ที่ได้เคยไปล่วงเกินมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นชาติที่แล้ว หรือชาติปัจจุบัน ขอให้เจ้ากรรมนายเวรมา อโหสิกรรม

ผลแห่งการทำพิธีกรรมเช่นไฉนนี้ ได้ความจริง 2 ประการ คือ

1. ความเชื่อและทัศนคติของมนุษย์ต่อการทำพิธีกรรมเพื่อบนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ ประทานสิ่งที่ตนต้องการหรือเพื่อกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนนั้น มีความเชื่อ ศรัทธาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งทำให้เกิดสังคมเล็กๆที่มีแต่ผู้คนที่มาไหว้และทำพิธีกรรมต่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด บางคนไปคนเดียว บางคนมาเป็นกลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะมาคนเดียวหรือมาเป็นกลุ่ม พวกเขาเหล่านั้นไม่ได้รู้จักกันสนิทสนมกัน แต่มีจุดมุ่งหมาย เดียวกัน หรือใกล้เคียงกันในการมาวัดมัจกรมลาวาส คือ มาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัด อธิษฐานขอ ในสิ่งที่ต้องการ นำของมาเช่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อความเป็นมงคลแก่ตนเอง หรือตอบแทนสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ ในการอธิษฐานต่อเทพองค์นั้นๆ แล้วสมหวัง และการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่วัด จัดขึ้นร่วมกัน เช่น พิธีกินเจ ผู้คนที่มาวัดมัจกรมลาวาสนี้ ถึงแม้จะไม่มี การ ปฏิสังสรรค์เกิด ขึ้น แต่อย่างน้อยผู้คนที่มาวัดรู้สึกได้ว่าไม่ได้เป็นศัตรูกัน แต่มีความเชื่อศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใน วัดเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Turner ที่ว่า พิธีกรรมตอบสนองความต้องการเบื้องต้น ของมนุษย์ โดยแสดงออกมาในรูปของการรวมกลุ่ม Communitas ที่มีลักษณะเฉพาะในแต่ละ พิธี

2. สิ่งของต่างๆที่นำไปเช่นไหว้ไม่ว่าจะเป็นอาหารซึ่งทำด้วยแป้ง จะต้องพิมพ์ตัว อักษรภาษาจีนซึ่งเป็นคำมงคลอยู่บนขนมนั้น ๆ เช่น พิมพ์คำว่า ฮก แปลว่า อายุยืน ซั่งฮี้ แปลว่า มงคล ฮวกไซ้ แปลว่า ร่ำรวย ซึ่งแล้วแต่จะพิมพ์คำใดลงไปบนขนมนั้น ๆ ขนมที่กล่าวมานี้ เช่น กาก้วย ทำมาจากแป้ง ทำเป็นทรงกลมแบน แล้วพิมพ์คำที่เป็นมงคลลงบนขนม ฮกก้วย ทำมา จากแป้ง คล้ายซาลาเปาไม่มีไส้ มีพิมพ์คำที่เป็นมงคลลงบนขนมเช่นกัน ขนมเหล่านี้ใช้ไหว้เทพ ไหว้เจ้า หรือนำไปทานเองก็ได้ ผลไม้ต่าง ๆ มักมีความหมายในตัวเอง เช่น ส้ม มีความหมายถึง ความโชคดี เงินทอง องุ่น มีความหมายถึง ความเจริญงอกงาม กล้วย หมายถึง การมีลูกหลาน สืบสกุล สับปะรด หมายถึง มีโชคมาหา ผลไม้เหล่านี้มีความหมายมงคลในตัวเอง สามารถนำไป ไหว้เทพได้ทุกองค์ และไหว้บรรพบุรุษได้ เส้นหมี่ซั่ว และซาลาเปาซั่วห่อ มักใช้เป็นของไหว้ในวัน เกิด เพราะมีความหมายในการให้มีอายุยืนยาว น้ำตาลทิ้งละ มักใช้เป็นของไหว้เช่นกัน เพราะมี ความหมายถึงให้ผู้ไหว้มีชีวิตที่สดชื่นเหมือนน้ำตาล กระจาดเงินกระจาดทอง มีความหมายในตัวเองว่า เป็นเงินเป็นทอง ความร่ำรวย ของไหว้เหล่านี้ล้วนแต่เป็นการสื่อความหมายของความ เจริญรุ่งเรือง ความเป็นสิริมงคล ความมีอายุยืนยาว หรือความมั่งมีศรีสุขทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ Victor Turner ที่กล่าวถึงสัญลักษณ์ในพิธีกรรม ซึ่งมีคุณสมบัติที่มีหลายความ

หมาย (polysemy on multi-vocality) ความหมายจะอยู่ในลักษณะนามธรรมที่เป็นที่รวมของความคิดและความเข้าใจ ดังนั้นสัญลักษณ์ที่แสดงออกมาแต่ละอย่างอาจมีความหมายหลายอย่าง การตีความจึงต้องพิจารณาถึงภาวะแวดล้อมในการสัญลักษณ์ด้วย

จากการสัมภาษณ์พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้ ทำให้ทราบว่า จุดมุ่งหมายของพิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้ ก็เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจของผู้ไหว้ ไม่ว่า ผู้ไหว้จะมีปัญหาเรื่องเดือดร้อนทุกข์ใจ หรือ ไม่มีปัญหาอะไรเลยก็ตาม เมื่อผู้คนมีปัญหาทุกข์ใจเกิดขึ้น มักมาพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาบนบานขอให้สมปรารถนาในสิ่งที่หวัง เมื่อได้ในสิ่งที่ปรารถนา ก็มาตอบแทนโดยใช้ของเซ่นไหว้มาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์องค์นั้น ๆ ที่เชื่อว่าดลบันดาลให้ตนเองสมความปรารถนา บางคนไม่ได้มีปัญหาทุกข์ใจ แต่นำของมาเซ่นไหว้ เป็นการขอพร ขอบารมี กล่าวได้ว่า พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการตอบสนองความต้องการทางจิตใจ ไม่ว่าจะคนๆ นั้นจะมีปัญหาทุกข์ใจหรือ ไม่มีปัญหาใดเลย

สรุป

จากการศึกษาพิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้ของวัดมัจกรมลาวาส โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้ไปทำพิธีกรรมเซ่นไหว้และข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการที่เป็นงานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า พิธีกรรมการเซ่นไหว้มีมาตั้งแต่เริ่มก่อสร้างวัดมัจกรมลาวาส เมื่อปี พ.ศ.2414 แล้ว ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยึดถือสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาานาน

เป็นที่ประจักษ์กันว่ามนุษย์นั้นมี "ความกลัว" เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ดังนั้นมนุษย์จึงพยายามที่จะหาเครื่องป้องกันต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ตนพ้นจากภัยอันตราย หากมีสิ่งใดเป็นเกราะกำบังภัยให้มนุษย์ได้แล้ว นั่นคือสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนาเป็นที่สุด มนุษย์จะทำทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งการต่อสู้เพื่อจะให้ชีวิตดำรงอยู่ได้

เทพยาฟ้าดินที่เกิดจากความเชื่อและประสบการณ์ที่สร้างสมมานานนั้น นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์ยึดเหนี่ยวไว้อย่างไม่เสื่อมคลายเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการทำพิธีกรรมเซ่นไหว้ที่วัดมัจกรมลาวาสที่ดำรงไว้มาจนปัจจุบัน

จากผลการสรุปที่ได้ตรงกับสมมติฐานในการวิจัยทั้ง 3 ข้อ คือ

1. การเซ่นไหว้มีผลสะท้อนต่อความเชื่อทางศาสนา กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของพิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้ เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจของผู้ไหว้ จากการสัมภาษณ์บางคนที่มาวัดเพื่อทำพิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้ ไม่ได้มีปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เหตุที่ทำเนื่องจากต้องการความสบายใจ ความเป็นมงคล และบางคนก็นำเครื่องเซ่นไหว้มาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อบอนขอในสิ่ง

ที่ตนเองอยากได้ บางคนสมหวังในสิ่งที่วอนขอ จึงนำเครื่องเช่นโห่เป็นการตอบแทนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นที่มีความเชื่อว่าเป็นผู้บันดาลให้สมหวัง เพราะศาสนาที่ใช้ในที่นี้ หมายถึง ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะเป็นความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ (อมรา พงศาพิชญ์. 2541: 8)

2. ความสำคัญของการเช่นโห่ จุดที่สำคัญอยู่ที่ผู้โห่นำของมาเช่นโห่ใคร เพราะภายในวัดมังกรกมลาวาสนั้นมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่หลากหลาย ในการที่จะนำของไปเช่นโห่เทพองค์ใด ควรทราบเสียก่อนว่า เทพองค์นั้นๆ มีหน้าที่เฉพาะเจาะจงอย่างไร เช่น ถ้าเด็กนักเรียนต้องการสอบผ่าน หรือต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ต้องไปขอ หรือนำของไปโห่กับขจื้อเอี้ยะ ซึ่งเป็นเทพแห่งการศึกษา ต้องการหายจากโรคภัยไข้เจ็บ ต้องไปขอ หรือนำของไปโห่เซียนซือกง ซึ่งถือว่าเป็นหมอยา ต้องการสะเดาะเคราะห์ ต้องไปโห่เทพไห้ส่วยเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่งดวงชะตา) เพื่อให้ท่านคุ้มครองดูแล ตลอดปี ต้องการร่ำรวยเงินทอง ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน โห่โฉงเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่งโชคลาภ) ต้องการให้ลูกหลานเชื่อฟังและปัดเป่าคนไม่ดีให้ออกไปจากชีวิต โห่ท้าวจตุโลกบาล เพราะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เหล่านี้เสมือนทำหน้าที่แตกต่างกันไป ผู้ที่มาโห่ หรือนำของมาเช่นโห่ ควรทราบก่อนว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์แต่ละองค์มีความแตกต่างกันในแง่ของการให้ การดลบันดาลในเรื่องใด

3. สิ่งที่น่ามาเช่นโห่ มีความหมายเฉพาะ ขึ้นอยู่กับความเชื่อว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นโปรดสิ่งใดเป็นพิเศษ เพราะของเช่นโห่บางอย่างสามารถใช้โห่ได้เฉพาะเทพบางองค์เท่านั้น ซึ่งไม่เหมือนกับส้ม ผลไม้ต่างๆ หรือกระดาษเงินกระดาษทองที่สามารถโห่เทพได้ทุกองค์ เช่น ในการสอบต่างๆ หรือสอบเข้ามหาวิทยาลัย เด็กนักเรียนมักนำโรตีสายไหมโห่ขจื้อเอี้ยะ เพราะถือเป็นเทพแห่งการศึกษา ชุดเพ้ามักใช้โห่เทพที่ต้องแต่งเครื่องทรงเต็มยศ (แบบจีน) เช่น ท้าวจตุโลกบาล ไห้ส่วยเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่งดวงชะตา) โฉงเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่งโชคลาภ) ของเช่นโห่โดยเฉพาะเจ้าแม่กวนอิม เช่น แป้งผัดหน้า สร้อยมุก เครื่องประดับสวยงามต่างๆ นอกเหนือไปจากขนมมงคลต่าง ๆ ผลไม้ต่าง ๆ กระดาษเงินกระดาษทองรูปแบบต่าง ๆ ข้าว น้ำชา และเจโล่ (อาหารเจ 5 อย่าง) ที่สามารถใช้โห่ได้กับเทพทุกองค์ภายในวัด แต่มีของเช่นโห่บางอย่างที่เฉพาะเจาะจงสำหรับเทพแต่ละองค์ แยกให้เห็นดังตารางนี้คือ

ชื่อเทพ	ของเซ่นไหว้เฉพาะเจาะจง	หมายเหตุ
1. ไท่ส่วนเอี้ย (เทพเจ้าแห่งดวงชะตา)	- กระดาษสีแดงสำหรับเขียนชื่อ วันเดือน ปีเกิด เวลาตกฟาก ในการทำพิธีสะเดาะเคราะห์	- ในการทำพิธีสะเดาะเคราะห์ ปิดเป่าสิ่งไม่ดีนั้น ต้องไหว้ ไท่ส่วนเอี้ยโดยเฉพาะ ขอให้ท่านคุ้มครองดวงชะตาตลอดปี (ทำปีละครั้ง มักทำช่วงเทศกาลตรุษจีน)
2. ไท่ส่วนเอี้ย, โจ้ซั้งเอี้ยะ (เทพเจ้าแห่ง โชคลาภ) และท้าวจตุ โลก บาล	- เพ้า (ชุดเครื่องทรงเต็มยศ ทำจากกระดาษ)	- ใช้เพ้าไหว้เฉพาะเทพที่มีเครื่องทรงเต็มยศเท่านั้น
3. เจ้าแม่กวนอิม	- แป้งผัดหน้า ลิปติก สร้อยมุกและเครื่องประดับสวยงามต่าง ๆ - ซาลาเปาข้าวท้อ	- เจ้าแม่กวนอิมโปรดของสวยงามต่าง ๆ - ซาลาเปาข้าวท้อ มีความหมายในการให้มีอายุยืนยาว แต่ใช้ไหว้เทพองค์อื่นก็ได้
4. ปุ่นเซียงเอี้ยะหรือ ซงจ้อเอี้ยะ (เทพแห่ง การศึกษา)	- โรตีสายไหม	- ว่ากันมาตั้งแต่โบราณว่าท่านโปรดของหวาน

วัตถุประสงค์สำคัญของพิธีกรรมเซ่นไหว้ มี 2 ประการ คือ

1. เป็นเครื่องหมายของความรู้สึกของมนุษย์ด้านจิตใจ ว่าหลังจากที่ได้ทำพิธีเซ่นไหว้แล้ว จะมีความรู้สึกสบายใจต่อความรู้สึกเดิมที่ไม่สบายใจ จะมีความรู้สึกอึดใจต่อความรู้สึกเดิมที่รู้สึกเฉย ๆ หรือรู้สึกธรรมดา จะมีความรู้สึกว่ามีพลังลึกลับที่ทำให้มีความมั่นใจ มีความหวังในสิ่งที่เป็นอนาคต

2. เทพยดาที่ได้รับสิ่งของเซ่นไหว้นั้นคือ "ผู้บันดาล" ความต้องการของมนุษย์ได้กล่าวคือ มนุษย์อาจบนบาน ขอร้อง วิงวอน เพื่อให้สิ่งที่ต้องการสัมฤทธิ์ผล เช่น ให้ความเจ็บป่วยหายไป ให้การค้าเจริญรุ่งเรือง ให้ครอบครัวมั่งมีศรีสุข ฯลฯ เมื่อมนุษย์ประสบความสำเร็จตามที่ได้บนบาน พิธีกรรมเซ่นไหว้ในลักษณะของการขอบคุณจึงมีติดต่อกัน

พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้เป็นผลสะท้อนของความเชื่อทางศาสนา โดยการเซ่นไหว้นั้นมีความสำคัญว่าจะนำสิ่งของไปเซ่นไหว้เทพยดาองค์ใด เพื่อเหตุผลใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อที่ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นสามารถดลบันดาลให้ได้เพียงใด ซึ่งจากประสบการณ์ ทำให้มนุษย์เชื่อว่าการทำพิธีการเซ่นไหว้ไม่อาจจะละลายได้

พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้น่าจะได้ประโยชน์ในทางสังคม ดังต่อไปนี้

1. จากความเชื่อเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน และจากประสบการณ์เดียวกัน ทำให้มนุษย์มารวมตัวกันตามแนวความคิดของ Durkheim ดังกล่าวแล้วข้างต้นนั้น การที่มนุษย์มาทำกิจกรรมเดียวกันย่อมมีความผูกพันซึ่งกันและกัน นั่นก็คือการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้น ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อชุมชนเข้มแข็ง สังคมย่อมเข้มแข็ง และสังคมใดที่มีความเข้มแข็งก็เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาการบ้านเมืองที่มักจะต้องเน้นในการพัฒนาทั้งสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองไปพร้อม ๆ กัน

2. ความเชื่อในสัญลักษณ์จากการนำสิ่งของไปใช้ทำพิธีกรรมนั้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ Turner ที่ได้อธิบายถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ไว้ว่ามีความหมายอย่างไร

อย่างไรก็ตาม ในการใช้อาหาร ผลไม้และสิ่งของในพิธีกรรมเซ่นไหว้ เห็นว่ามีประโยชน์ในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยเป็นการจัดระเบียบในเชิงสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามความเชื่อและประสบการณ์

เนื่องจากว่า พิธีกรรมเครื่องเซ่นไหว้แม้จะเกิดจากความเชื่อของมนุษย์และกระทำไปด้วยความสมัครใจที่จะตอบสนองความต้องการทางจิตใจ แต่การกระทำนั้นไม่สามารถตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องได้ และยังเป็นสิ่งที่มนุษย์จะค้นคว้าหาคำตอบทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นแนวความคิดในเชิงปฏิบัติหรือการขัดแย้งกับความเชื่อพิธีกรรมเซ่นไหว้จึงไม่ปรากฏ ซึ่งอาจมีความเห็นว่าแม้จะไม่เห็นด้วยแต่ก็ไม่สมควรที่จะเป็นศัตรูกันในทางความคิด

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนที่จะเก็บข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้วิจัยควรจะต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อม ควรศึกษารายละเอียดต่างๆภายในวัดอย่างคร่าว ๆ สังเกตว่าผู้คนที่นำของมาเช่น ไห้ มักใช้สิ่งใดเป็นของเช่น ไห้และเช่น ไห้เทพองค์ใดเป็นพิเศษ นอกจากนี้ผู้วิจัยควรทำความรู้จักกับเจ้าหน้าที่ ภายในวัด เช่น เจ้าหน้าที่ขายเครื่องกระดาษสำหรับทำพิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีขอขมากรรมเจ้ากรรมนายเวร เป็นต้น เพื่อให้รู้จักคุ้นหน้าคุ้นตา ไม่เกิดความรู้สึกที่ผู้วิจัยเป็นคนแปลกหน้า ทำให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นไปได้ง่ายขึ้น

2. พิธีกรรมเครื่องเช่น ไห้ ไม่ว่าจะเป็นการบวงสรวง บูชา บนบานกราบไหว้สรรพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดเกิดจากความเชื่อและจากประสบการณ์ของมนุษย์ที่สร้างสมมายาวนาน ดังนั้นพัฒนาการของพิธีกรรมเครื่องเช่น ไห้จะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมถอยลง ปัจจัยหลักก็คือความเชื่อและประสบการณ์นั่นเอง กล่าวคือหากความเชื่อถือมีความมั่นคงมากขึ้น และประสบการณ์ตรงได้เห็นเป็นประจักษ์ว่า สามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจได้ ผู้คนก็จะทำพิธีกรรมเครื่องเช่น ไห้ต่อไป การเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเรื่องของความศรัทธาทางจิตใจ จึงทำให้เกิดพิธีกรรมเครื่องเช่น ไห้ขึ้น ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ ๆ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะให้เป็นรูปธรรมได้ ดังนั้นไม่น่าที่จะมีองค์ใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องของพิธีกรรมเครื่องเช่น ไห้ ควรที่จะเป็นเรื่องของผู้คนที่มีความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัดมิ่งกรมลาวาส

3. ในการศึกษาเรื่องพิธีกรรมเครื่องเช่น ไห้ นั้น เป็นเรื่องของความเชื่อ ความศรัทธาทางจิตใจ เป็นเรื่องที่ตรวจสอบไม่ได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด ๆ ก็ตาม จึงไม่ควรที่จะมีอคติในเรื่องนี้ และเครื่องเช่น ไห้ต่าง ๆ เป็นเรื่องที่สำคัญในการทำวิจัยเล่มนี้ จึงควรที่จะมีการตีความเชิงสัญลักษณ์ในเรื่องของเครื่องเช่น ไห้ให้ชัดเจนมากขึ้น